

Landsbygden – För vem och på vems villkor?

En komparativ fallstudie av norsk och svensk
landsbygdspolitik

Egil Huseid

Abstract

While the Swedish rural countryside has seen a decline in economic activity and population due to demographic changes and cutbacks in welfare services the Norwegian rural areas has not undergone the same decline. This essay seeks to compare two political documents, one from each country, in the belief that not only policy, but also the views on the rural areas, peripheries, and their purpose influence how the countries form their rural policies. Building on the theoretical framework of Stein Rokkan the essay examines how the nations perception of their rural peripheries form their political strategies. The essay finds that a difference in attitude exists between the countries. Sweden displays a much more colonial and materialistic view of its peripheral rural areas as mainly a source of economic activity to carry its own welfare costs while also contributing to the national economy. Norway sees the rural periphery as not only a means to generate economic activity and contribute to the national economy but also as a historic and cultural legacy with its own intrinsic value with a much more decentralized approach.

Key words: Center, periphery, Norway, Rokkan, Sweden
Words: 9940

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.1.1	Den döende svenska landsbygden	1
1.1.2	Föredömet Norge?	2
1.2	Syfte och frågeställning	3
1.3	Tidigare Forskning	3
1.4	Disposition	4
2	Teori.....	5
2.1	Centrum och periferi	5
2.1.1	Periferi.....	5
2.1.2	Centrum.....	7
2.1.3	Centrum och periferi – teoribildning	7
3	Metod.....	9
3.1	Tillvägagångssätt	9
3.1.1	En kvalitativ fallstudie	10
3.1.2	Operationaliseringar.....	10
3.1.3	Validitet och reliabilitet	12
3.1.4	Generaliserbarhet	12
3.1.5	Innehållsanalys.....	12
3.1.6	Idéanalys	13
3.2	Material	14
3.2.1	Avgränsningar.....	15
4	Analys	16
4.1	För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.....	16
4.1.1	Inledning	16
4.1.2	Innehållsanalys.....	17
4.1.3	Idéanalytiska nedslag	17
4.1.4	”En näringspolitik för Sveriges landsbygder” (2. Näringsliv och företagande”)	18
4.1.5	”Digitalisering och transportinfrastruktur ska bidra till landsbygdernas utveckling” (3. Digital kommunikation och transportinfrastruktur).....	19

4.1.6	<i>”En kompetensförsörjning som säkerställer landsbygdernas behov av arbetskraft” (4. Kompetensförsörjning)</i>	19
4.1.7	<i>”Samhällsplanering och bostadspolitik som ser till landsbygdernas behov” (5. Samhällsplanering och bostadsbyggande)</i>	20
4.1.8	<i>”En förbättrad tillgång till service, välfärd och kultur i landsbygderna” (6. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur)</i>	20
4.1.9	<i>”Staten ska bli mer närvarande i landsbygderna” (7. Statens närvaro i landsbygderna)</i>	20
4.1.10	<i>”En tydligare styrning och samordning av landsbygdspolitiken” (8. Styrning och organisering av landsbygdspolitiken)</i>	21
4.1.11	<i>”Bättre förutsättningar för civilsamhället att bidra till landsbygdernas utveckling” (9. Civilsamhället utvecklar landsbygderna.)</i>	21
4.1.12	<i>”Kostnader och finansiering av kommitténs förslag” (10. Konsekvenser av kommitténs förslag)</i>	22
4.1.13	Sammanfattning	22
4.2	Ta heile Noreg i brug – Distrikts- og regionalpolitikken.....	23
4.2.1	Inledning	23
4.2.2	Innehållsanalys.....	23
4.2.3	Idéanalytiska nedslag	24
4.2.4	1. Regionar i balanse og konkurranse; 2. Norske regionar i globalt samkvem.....	24
4.2.5	3. Attraktive lokalsamfunn.....	26
4.2.6	4. Infrastruktur, transport og kommunikasjonsteknologi.....	26
4.2.7	5. Rammevillkår for ein aktiv distrikts- og regionalpolitikk.....	26
4.2.8	6. Innsats for næringsutvikling og verdiskapning.....	27
4.2.9	7. Kompetenseheving i arbeidsmarknaden	27
4.2.10	8. Politikk for område med særlege utfordringar og potensial.....	27
4.2.11	9. Statleg lokaliseringspolitikk.....	27
4.2.12	Sammanfattning	27
5	Slutsats och diskussion	29
5.1	Framtida forskning	30
6	Källor	31
7	Bilaga 1 – Kodningsschema Sverige	34
8	Bilaga 2 – Kodningsschema Norge	45

1 Inledning

Sverige är till ytan det femte största landet i Europa. Liksom övriga världen har Sverige följt den globala trenden i att befolkningen över hela landet i stor utsträckning dels har urbaniserats, dels att dessa tätorter har koncentrerats till ett fåtal geografiska platser, till exempel Storstockholmsområdet. Samtidigt är Sverige en välfärdsstat med ett tämligen omfattande universellt välfärdssystem som skall trygga samtliga medborgares tillgång till exempelvis utbildning och sjukvård. Dessa demografiska förändringar har dock inneburit att de delar av Sverige som upplevt omfattande utflyttning har fått svårt att bibehålla den nivå av välfärd som medborgarna förväntar sig. (Dagens Nyheter, 2019)

Uppsatsen visar hur samtida svenska politiska föreställningar om landsbygden skiljer sig från de norska genom att analysera hur synen på landsbygden skiljer sig mellan länderna i dimensionerna politik, ekonomi och kultur.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Den döende svenska landsbygden

“Vi kallar detta för skräpyta. Det är till exempel Värmland och Gotland som är typiska fall av skräpyta. Där finns ingen ekonomisk aktivitet, inga universitet, ingen underhållning, ingen shopping, ingenting, bara träd”. (Nordström, Kjell A., 2017) Citatet yttrades av ekonomen Kjell A. Nordström under Nordic Business Forum Sweden i januari 2017 och målar upp en bild av ett framtida Sverige vari befolkningen och i förlängningen all form utav kulturell, ekonomisk och politisk aktivitet centreras till ett fåtal tätorter och där stora delar av landet avfolkas.

Samma år lämnar den så kallade Parlamentariska Landsbygdskommittén sitt slutbetänkande, en 288 sidor lång rapport innehållandes 75 konkreta förslag med syfte att dessa ”...*sammantaget lägger grunden för ett sammanhållet Sverige, där alla, oberoende av var man bor, ges grundläggande förutsättningar att leva ett gott liv.*” (SoU 2017:1) Kommittén tillsattes av den vid tillfället sittande regeringen den 25 juni 2015 med syfte att lämna förslag på utformningen av en långsiktigt hållbar politisk linje för den svenska landsbygden.

Året därpå, 2018, hölls det i Sverige allmänna val till riksdag, landstings- och kommunfullmäktige. Även om det måhända inte var ett av de mest omtalade politiska områdena med medföljande politiska löften som i folkmun sarkastiskt kallas för valfläsk, så var landsbygden likväl aktuell. I tidskriften ”LandLantbruk”

går det att läsa om samtliga partiers politiska löften rörande landsbygden, bland annat att Socialdemokraterna med enbart en vecka kvar till valet gått ut och lovat en satsning på två miljarder kronor till landsbygdskommuner med färre än 30 000 invånare. (Ander, Gunilla, 2018) Samma tidskrifts ledarblogg hade tidigare samma år skrivit om ”Slaget om landsbygden”. (Johansson, Lena, 2018) Något framåtblickande uttrycker en ledarskribent i Mittmedia det som att landsbygden kan komma att bli avgörande för nästa valrörelse, 2022. (Åsling, Marcus, 2019)

Att den svenska landsbygden befinner sig i ett skeende av avfolkning är tämligen uppenbart. Samma trend går att urskönja i större delar av världen, urbaniseringen är mer eller mindre ett faktum. På FN:s hemsida går att läsa att ungefär hälften av världens befolkning i dagsläget bor i ”urban areas” och att i praktiken samtliga länder kommer att urbaniseras ytterligare. (UN)

Ett uppenbart intresse bland de politiska partierna att utforma relevant politik gällande landsbygden kombinerat med de svårigheter som den svenska landsbygden faktiskt står inför gör ämnet i sak oerhört relevant och spännande, inte minst då det kan tänkas rymma politiska mål som står i direkt motsättning till varandra.

1.1.2 Föredömet Norge?

Sveriges nordvästliga grannland Norge omnämns som ett föredöme i fråga om att möjliggöra för en levande landsbygd. I en artikel från SVT med den talande rubriken ”svensk glesbygd dör – medan norsk blomstrar” går att läsa om hur den norska kommunen Lierne som bebos av enbart 1400 människor, ungefär hälften så många som i Sveriges minsta kommun, men som ändå uppvisar ett brett utbud av välfärdstjänster såsom närvarande räddningstjänst eller nybyggda skollokaler. På andra sidan gränsen ligger den svenska kommunen Strömsund som beskrivs som en kommun med sviktande befolkningsunderlag i takt med att folk flyttar därifrån. Enligt egna uträkningar hade man haft 200 mkr mer om man låg på den norska sidan av gränsen. Göran Bergström, kommunalråd i Strömsund, beskriver hur han själv och varje kommunalråd i Norrlands inland skulle vara i ”himmelriket” om bara man kunde föra samma goda regionalpolitik som man gjorde i Norge. (Skillemar, Fredrik, 2016)

En artikel på webbtidningen Extrakt lyfter även den norska framgångssagan och förtydligar att det inte enbart rör sig om att Norge har möjligheten att hålla sin landsbygd levande med hjälp utav landets tämligen omfattande intäkter från sin oljeindustri. (Karlsson, Ida, 2017)

Efter att Landsbygdskommittén hade redovisat sitt slutbetänkande publicerade SVT nyheter artikeln ”Norsk regionalpolitik inspirerar”. Artikeln pekar på hur delar av de 75 förslag som Landsbygdskommittén föreslagit är direkt inspirerade av den landsbygdspolitik som tillämpas i Norge. (Harning, Maria, 2017)

Samtliga artiklar pekar ut ett par faktorer som beskrivs som särskilt viktiga för att hålla den norska landsbygden vid liv, såsom differentierade arbetsgivaravgifter, lokal beskattning av naturresurser som vattenkraft, skog och mineral. Gemensamt är att den norska landsbygden beskrivs som levande och

ihärdig på grund av ett tydligt politiskt mål och en politisk vilja som delas av samtliga norska politiska partier men som inte återfinns i Sverige.

Det finns dock även de som menar på att Norge står inför exakt samma problem som Sverige, med kraftig avfolkning av landsbygden och att Norge snarare bör ses som ett avskräckande exempel på hur man använder sina skattemedel på ett ineffektivt vis. (Expressen Ledarredaktion, 2019)

Oavsett så är det tydligt att Norge och den norska landsbygdspolitiken har varit en stor inspirationskälla för den svenska Landsbygdskommittén och sannolikt kommer att fortsätta att inspirera svenska politiska aktörer. Detta gör en närmare jämförelse av länderna intressant ur ett forskningsperspektiv vilket också vad som inspirerade till att skriva denna uppsats.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att jämföra om de förslag som ligger till grund för den övergripande landsbygdspolitiken i Sverige skiljer sig mot motsvarande förslag i Norge och ifall detta kan tänkas bero på att själva synen på landsbygden skiljer sig åt mellan länderna. Uppsatsen använder sig av en teoretisk modell där dimensionerna ekonomisk, politisk och kulturell periferi jämförs mellan de båda länderna för att försöka utröna om så är fallet.

Frågeställningen blir således formulerad som:

Skiljer sig synen på landsbygden mellan Sverige och Norge?

Genom att anlägga ett förklarande perspektiv med innehålls- och idéanalytiska företecken är det uppsatsen ambition att försöka hitta likheter och skillnader mellan de båda ländernas politiska förhållningssätt till sina respektive landsbygdsområden. Delfrågeställningar som sammantaget besvarar den övergripande frågeställningen formuleras som:

Vilka är de politiska problemen i respektive land?

Hur skall dessa lösas?

1.3 Tidigare Forskning

Ett ämne som är så brett definierat som ”svensk landsbygd” kan studeras utifrån ett flertal olika perspektiv, vilket också tidigare har gjorts. Samhällsgeografer, etnologer, antropologer och nationalekonomer kan tänkas studera svensk landsbygd utifrån en rad olika perspektiv, ibland måhända ovetandes om att det bland annat är just ”landsbygd” som de studerar. Detta möjliggörs inte minst på grund av att det finns ett oerhört rikt källmaterial gällande befolkningsstatistik, inkomstnivåer eller partipolitisk tillhörighet för att nämna några få datatyper som insamlas av svenska myndigheter eller andra organ.

Däremot tycks det återfinnas förhållandevis lite forskning kring själva synen på landsbygd ur ett politiskt perspektiv, för att inte tala om ett jämförande eller komparativt perspektiv.

1.4 Disposition

De teoretiska grundvalarna som uppsatsen kommer att vila på presenteras i kapitel 2. Här beskrivs vilket teoretiskt material som har använts och förtjänsterna med detta. Därefter kommer de metodologiska avvägningar och val samt vetenskapsteoretiska ingångspunkter som uppsatsen grundar sig på att redovisas i kapitel 3. Likaså kommer det analytiska ramverket och forskningsdesignen att grundligt presenteras och förklaras. En kritisk reflektion sker även över metodologiskt upplägg. Själva analysen av varje dokument sker separat. Slutligen i diskussionen jämförs de båda analyserna och eventuella samband diskuteras och lyfts.

2 Teori

Begreppet ”cleavage”, klyfta, används inom statsvetenskap för att definiera underliggande politiska konfliktdimensioner. Den norske statsvetaren och sociologen Stein Rokkan tillsammans med den amerikanske sociologen Seymour Martin Lipset definierade fyra sådana politiska klyftor som de menade på var centrala för framväxten av de västeuropeiska politiska partierna efter andra världskriget. I *“Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: an introduction”* (1967) identifieras fyra sådana klyftor: arbete – kapital, stat – kyrka, stad – land, centrum – periferi. (Lipset – Rokkan, 1967, s. 14) I denna uppsats riktas fokus på den sistnämnda konfliktdimensionen, centrum – periferi, med utgångspunkt i Rokkans postumt publicerade verk *“Economy, territory, identity: Politics of West European Peripheries”*. (Rokkan – Urwin, 1983)

2.1 Centrum och periferi

2.1.1 Periferi

Ordet periferi definieras i Svenska Akademiens Ordbok som *”om det parti av en yta l. ett område l. ett föremål o. d. [Sic!] som är beläget längst bort från medelpunkten”*. (SAOB) Det är måhända naturligt att ordet spontant för tankarna till ett geografiskt område, någonting som är belagt långt ifrån ett tilltänkt centrum, mittpunkten om en så vill. Periferin karaktäriseras således av ett antal attribut. Den utgörs av ett geografiskt avlägset område som är underkastat ett centrum, varav båda tillhör samma politiska entitet såsom en nation. Den är beroende av centrumet och har liten kontroll över sitt eget öde gentemot yttre krafter. Inte sällan innehar den en kolonial ställning vari den administreras av individer som svarar till direktiv från ett avlägset centrum. Periferin har en underutvecklad ekonomi som inte sällan består av en handelsvara som säljs på en avlägsen marknad som periferin saknar kontroll över. Vidare utgör den ofta en marginell kultur som är skild från den övergripande dominanta kulturen inom territoriet.

Dessa är idealtyper och återfinns inte tvunget samtidigt eller i full styrka men illustrerar att periferin kan vara perifer i tre distinkta dimensioner utöver den rent geografiska: ekonomiskt, politiskt och kulturellt. (Rokkan – Urwin, 1983, s. 2)

Det geografiska avståndet spelar som sagt roll enligt Rokkan, men att enbart se till den geografiska dimensionen innebär en horisontell syn, vari periferin

enbart kontrasteras mot centrum i fråga om geografisk plats och population. (Ibid., s. 2–3) En vertikal syn på periferi innebär däremot att se till individer snarare än område och avstånd. ”Utrymmet” mellan centrumet och periferin består i sådant fall istället av summan av det system av interaktioner som sker mellan dessa vari centrumet utgörs av beslutsfattare på nyckelpositioner och periferin av de individer som har minst inflytande över dessa beslutsfattare. (Ibid., s. 3)

Båda en horisontell och vertikal dimension är dock nödvändig. Som Rokkan uttrycker det, det går inte att studera geografiska skillnader utan att ta hänsyn till skillnaderna mellan populationerna som återfinns i vardera området samtidigt som det inte går att studera eliter och beslutsfattare utan att beakta deras geografiska anknytning. (Ibid.)

Vårt att förtydliga är dock att periferin inte existerar separat från centrumet. Det sker en konstant interaktion mellan periferin och centrumet och det är ju denna interaktion som från första början skapar relationen. Periferin uttrycks ju just genom att individer lever och verkar där och att de har en relation till det avlägsna centrumet. (Ibid.) I det perspektivet utgör periferin även ett system av möjligheter som erbjuder individer som lever i periferin vissa handlingsmöjligheter. Gemensamt är dock att dessa individer i hög grad påverkas av utomstående faktorer som inte sällan härrör från centrumet. (Ibid.)

För att sammanfatta Rokkans definition av de definierande dragen hos en periferi är dessa alltså avstånd, skillnad och beroende. Periferin måste fysiskt sett vara avskilt från centrumet genom ett geografiskt faktiskt avstånd. Vidare så särskiljs det från centrumet på ett eller flera vis. Det tar sig exempelvis uttryck i ett separat språk, kulturella sedvänjor och dylika företeelser men kan även röra skillnader i ekonomisk aktivitet. Ekonomisk aktivitet är ett belysande exempel, vari en periferi inte sällan skiljer sig från centrumet avseende vilken typ av ekonomisk aktivitet som sker där. Lantbruk såväl som utvinning av råvaror, den primära ekonomiska sektorn, är aktiviteter som inte sällan sker i periferin medan centrumet i större utsträckning producerar sådant som är typiskt för det moderna tjänstesamhället i form av finansiella tjänster, administration och kulturell verksamhet, den sekundära och tertiära ekonomiska sektorn. Slutligen är periferin beroende av centrumet i en eller flera av följande aspekter: politiskt beslutsfattande, kulturell standardisering och i ekonomiskt liv. (Ibid., s. 3–4)

Rokkan identifierar tre typer av ”transaktioner”, eller utbyten, som sker mellan centrumet och periferin: (1) ekonomiska i form av utbyte av varor, tjänster, arbete, investeringar och bistånd; (2) kulturella i form av utbyte av kommunikation, normer, livsstil och ideologi; (3) politiska i form av konflikter om territorier eller allianser och uppgörelser mellan lokala eliter. (Ibid., s. 4) Dessa utbyten är centrala då de utgör en stor del av själva relationen mellan centrumet och periferin och genom att se till hur starka eller frekventa dessa utbyten är så kan periferin tydligare avgränsas och belysas. Genom att undersöka i vilka utbyten som periferin är beroende av centrumet, hur starkt beroendet är samt om beroendet är absolut (det vill säga att centrumet tillhandahåller något som periferin inte förmår förse sig med på egen hand) går det att identifiera om periferin är av ekonomisk, politisk eller kulturell art. (Ibid., s. 6)

2.1.2 Centrum

I sin enkelhet är centrumet den plats som periferin står i beroende till. Genom att inneha denna position kan centrumet sägas inneha en privilegierad särställning inom en politisk entitet. Vid något tillfälle var centrumet så pass befäst i detta privilegium att kostnaden det skulle innebära att skapa ett nytt centrum eller försöka flytta på det befintliga skulle vara för hög vilket innebar att det ytterligare befäste sin plats. (Ibid., s. 6)

Att identifiera centrumet inom en politisk entitet är som regel förhållandevis lättare än att identifiera periferin. Inte sällan så avslöjas centrumet genom att vara den plats där de fysiska institutionerna som vi förknippar med en stat och skötandet av denna återfinns. Militära, administrativa, ekonomiska och kulturella institutioner återfinns som regel i centrumet och är tämligen uppenbara. (Ibid., s. 6) Det kan dock återfinnas flera centrum inom en och samma politiska entitet. Rokkan skiljer mellan en ”*monocephalic*” och en ”*polycephalic*” struktur. Inom den monocephaliska strukturen återfinns de ovan nämnda institutionerna på en och samma plats medans den polycephaliska strukturen innebär att det återfinns flera olika centrum som alla består av sina egna eliter. (Ibid., s. 7)

Ett centrum kan även förstås som den plats som innehar den högsta koncentrationen av befolkningen som ägnar sig åt att bearbeta och kommunicera information inom den politiska entiteten. Centrumet kontrollerar således en övervägande del av det totala kommunikationsflödet. (Ibid.) Individerna i centrumet kommer alltså till stor del att vara verksamma inom den tertiära sektorn av ekonomin, tjänsteproduktion. Den sekundära ekonomiska sektorn, tillverkning och industriell produktion, kan återfinnas i centrumet men så är inte tvunget. (Ibid., s. 7–8) Rokkan problematiserar dock att enbart försöka avgränsa centrumet avseende var den tertiära ekonomiska sektorn återfinns då denna är alldeles för svårfångad och svårdefinierad. Istället föreslås att försöka identifiera en ”kvartär” ekonomisk sektor som består av den del av befolkningen som aktivt arbetar med och är ansvariga för att registrera, hantera och sprida beslut, order, instruktioner och information. (Ibid., s. 8)

Ytterligare ett sätt att försöka identifiera ett centrum är att helt enkelt se till befolkningsmängden koncentrerad till en viss yta. (Ibid) Detta följer av antagandet att det kommer att vara synligt i befolkningsmängden i de fall där den tertiära ekonomiska sektorn och åtminstone delar av den sekundära är koncentrerade till en och samma plats. (Ibid.)

2.1.3 Centrum och periferi – teoribildning

Rokkan presenterar aldrig en enkelt nedbrytbar teori i verket ”*Economy, territory, identity: Politics of West European Peripheries*”. Vad som snarare skisseras är typologier och en närmast historisk exposé över hur de västeuropeiska staterna format och förhållit sig till sina periferier. Vidare bör det noteras att Rokkan ofta återkommer till europeiska stater som uppvisar en större grad av inomstatlig kulturell åtskillnad än vad som kan tänkas återfinnas i Sverige eller Norge. Det

går förvisso att tala om lokala dialekter och andra kulturella markörer, men på det stora hela utgörs både Norge och Sverige av i stort sett kulturellt homogena befolkningar. Språket är på det stora hela likartat, likaså sedvänjor och bruk. Några skarpa avgränsningar i form av kulturella minoriteter med anspråk på självstyre såsom baskerna i Spanien eller flamländarna i Belgien går inte att utröna. De svenska samerna förtjänar förstås ett omnämmande men kommer inte att behandlas djupare i denna uppsats.

Trots detta torde det gå att genom en robust metodologisk ansats använda sig av det teoretiska stoff som presenterats ovan. Centrala begrepp för att identifiera periferin är således dimensionerna ekonomisk, politisk och kulturell periferi. Dessa i sin tur blottläggs genom att se till periferins avstånd, beroende och skillnad gentemot centrumet. Likaså i vilka transaktioner som periferin är beroende av centrumet i. Den praktiska tillämpningen av det teoretiska stoffet presenteras i nästa kapitel som behandlar de rent metodologiska aspekterna av uppsatsen.

3 Metod

I följande kapitel presenteras och motiveras de metodologiska val som har gjorts under uppsatsskrivandets gång. Själva forskningsdesignen som skall användas i den slutliga analysen redovisas ingående för att tydliggöra exakt hur analysen kommer att gå till. Kapitlet behandlar även frågor rörande källkritik och val av källmaterial. Avslutningsvis problematiseras de metodologiska val som har gjorts för att påvisa alternativa tänkbara forskningsupplägg. Förhoppningsvis kan dessa inspirera till framtida forskning inom ämnet.

3.1 Tillvägagångssätt

Uppsatsens är av jämförande karaktär. Politiska målbilder och lösningar definieras och för att finna vad som möjligtvis skiljer dessa åt. Samband och mönster som eventuellt hittas och belyses kommer inte att kunna studeras djupare och försöka svara på varför dessa har uppstått. Således görs inga ansatser eller anspråk på att försöka utröna orsak och verkan. (Teorell – Svensson, 2016, s. 27) Däremot kan tentativa samband som utröns genom den beskrivande studien komma att nämnas i slutdiskussionen. Att på detta vis kombinera det beskrivande med det förklarande är i sig inte kontroversiellt. Däremot måste det tydligt framgå att det enbart råder ett eventuellt samband, någon kausalitet har inte belagts. (Ibid., s. 31)

Det empiriska material som uppsatsen kommer att behandla består av två stycken politiska dokument. Det svenska dokumentet ”*För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*” och det norska dokumentet ”*Ta heile Noreg i bruk – Distrikts- og regionalpolitikken*”. Vardera av dessa analysenheter innehåller en rad förslag på hur den framtida politiken inom området landsbygd bör utformas. Tanken är att analysera dessa politiska förslag och tilldela dem ett, eller flera, av tre möjliga variabelvärden som baseras på Rokkans tre dimensioner för periferi (ekonomisk, politisk, kulturell). Initialt kommer det alltså att röra sig om att genomföra en innehållsanalys av materialet utifrån ett på förhand konstruerat kodschema. Därefter kommer en djupare idémässig analys att ske där utvalda nedslag görs i analysenheterna. I denna fördjupade analys kommer texten att tolkas i syfte att försöka utröna om den ger uttryck för någon av variabelvärdena i den löpande texten. Tanken med detta är att försöka klargöra om det råder en idémässig skillnad mellan texterna. Vart och ett av förfarandena och deras metodologiska förtjänster och brister presenteras separat nedan.

Varje analysenhet kommer att behandlas som en separat fallstudie och analyseras separat, för att i ett sista skeende jämföras med varandra i uppsatsens

diskussionsdel. Detta för att varje analysenhet skall bli bedömd på sina egna grunder och för att en jämförande analys sannolikt gynnas av det.

3.1.1 En kvalitativ fallstudie

Som tidigare nämnts är den huvudsakliga ambitionen med uppsatsen att jämföra materialet i två dokument. Då det rör sig om två dokument får uppsatsen en närmast kvalitativ karaktär, då syftet är att på djupet granska ett litet urval snarare än att försöka analysera ett brett urval.

Genom en jämförande fallstudie är målet helt enkelt att försöka tolka texten, eller med ett högtidligare ord, använda sig av en hermeneutisk metod. (Ibid., s. 99). Genom en hypotetisk-deduktiv metod formuleras först en hypotes, därefter en uppställning av vilka implikationer som följer givet att denna hypotes stämmer. Själva undersökningen genomförs för att utröna om implikationerna finns eller inte för att slutligen mynna ut i en slutsats som bekräftar eller förkastar den formulerade hypotesen. (Ibid.) Hypotesen i detta fall får sägas bestå i att det föreligger en faktisk skillnad i hur landsbygden uppfattas som periferi i de båda dokumenten och att detta beror på att de tre dimensionerna av periferi betonas olika i starkt eller på olika vis. Detta i sin tur medför reella skillnader i vad syftet med landsbygdspolitiken är.

Dels så har uppsatsen en inomvetenskaplig relevans genom att förhoppningsvis fylla en lucka i existerande forskning. Detta då någon liknande forskningsansats inte kunde finnas. Samtidigt bör den vara av utomvetenskaplig relevans då den uppenbarligen behandlar ett aktuellt politiskt ämne.

Teorianknytningen kan kommenteras något ytterligare. Som nämnts tidigare var Rokkan mer intresserad av att skapa breda typologier än tydliga teoretiska hypoteser. Just centrum och periferi är ju i sig ett motsatspar som faller under forskning om politiska ”klyftor”, cleavages. Då uppsatsen studerar två specifika dokument som får anses vara ett fall av en klyfta mellan centrum och periferi är den så kallade abstraktionsgraden förhållandevis låg. Fördelen är såklart att det är möjligt att säga mycket om lite, nackdelen är att resultatet blir svårare att generalisera. (Ibid., s. 46)

Syftet med uppsatsen har inte varit att i någon mån värdera eller ta ställning i diverse sakfrågor, någon normativ ansats har inte förekommit. Däremot är det viktigt att ända reflektera kring hur ens egna upplevelser och förutfattade meningar kan tänkas påverka uppsatsen. Detta kapitel syftar till att ge en så pass omfattande bild av hur undersökningen har gått till att den går att återskapa. Genom detta uppfylls det vetenskapliga kravet på intersubjektivitet. (Ibid., s. 54)

3.1.2 Operationaliseringar

Som beskrivits i teoridelen är det centrala som uppsatsen ämnar undersöka ifall de två dokumenten uppvisar skillnader i hur landsbygden (periferin) konstrueras. Detta genom att se till de tre dimensioner av periferi som Rokkan beskriver,

ekonomisk, kulturell eller politisk. För att över huvud taget kunnat göra detta krävs dock att begreppen operationaliseras, ges teoretiska definitioner. (Ibid., s. 39) Då dimensionerna utgör kodningsenheterna för innehållsanalysen är det av vikt att tydliggöra denna operationalisering. Det kan redan nu nämnas att det har varit ett medvetet val att låta de teoretiska definitionerna vara något vida. Dels är dimensionerna som sådana av karaktären att det kan tänkas svårt att på ett precist sätt rama in dem, dels kan det finnas en fördel med att låta dem vara vida för att på så vis låta materialet tala till en, så att säga.

Ekonomisk periferi – Med ekonomisk periferi så anses helt enkelt alla typer av ekonomiska förslag. Det kan gälla allt från finansiering av enstaka projekt till satsningar på olika former av bistånd eller ekonomisk särbehandling i form av differentierade avgifter eller liknande. Här blir beroendet av centrumet ett centralt tema. Det kan även röra vad syftet med den ekonomiska verksamheten är, att självfinansiera periferin eller gynna centrumet?

Politisk periferi – Förslag som på olika vis syftar till att i någon form minska, eller för den delen öka, beroendet av centrumets politiska inflytande kommer att anses ligga i linje med idén om periferin som politisk till sin natur. Politik är inte sällan intimt sammanvävt med ekonomi varför gränsdragningar mellan dessa kan tänkas vara svåra. Men i den mån det rör sig om rena ekonomiska transaktioner kommer dessa inte anses vara av politisk karaktär. Däremot förslag som syftar till att öka eller minska periferins inflytande i frågor om tilldelning av ekonomiska medel kommer att anses vara politiska. Det kan även röra sig om frågor vari periferin görs beroende av expertis eller styrning från centrumet i form av institutioner och byråkrati. Exempelvis förslag som syftar till att underlätta administrativa eller juridiska svårigheter genom centralt samordnade insatser, eller uppgifter som centrumet ansvarar för men som ökar periferins beroende av detsamma.

Kulturell periferi – Den kulturella periferin blir om något den mest svåroperationaliserade. Att se till exempelvis i vilken mån ett dokument föreslår ökade anslag till kulturverksamhet får anses utgöra en ekonomisk snarare än en kulturell periferidimension. Det handlar ju i slutändan om finansiering. Avstånd, skillnad och beroende blir svårhanterliga operationaliseringar. Om möjligt kan skillnad tänkas vara det som går att urskilja. I sådana fall blir det fråga om skillnader i värderingar eller livsstil. Det skulle kunna tänkas att den perifera landsbygden har andra transportbehov än centrumet i och med generellt sett längre transportsträckor mellan grannar eller välfärdsinrättningar såsom vårdcentraler. Frågan är även om dessa skillnad ses som något som måste korrigeras eller som något som ökar den inomstatliga kulturella mångfalden. För att knyta an till teoribildningen kan skillnad från centrumet bli ett centralt tema här.

Slutligen måste centrum i någon mån operationaliseras. Både Sverige och Norge har så kallade monocephaliska strukturer i den meningen att i stort sett all politisk makt är koncentrerad till respektive lands huvudstad. Demografisk statistik visar även tydligt att såväl Oslo som Stockholm utgör ”stor”-regioner i respektive land, med innebörden att kringliggande kommuner i vissa fall

demografiskt räknas som sammanhörande med städerna. Således anses centrumen utgöras av respektive lands huvudstad med omnejd.

3.1.3 Validitet och reliabilitet

Något kort bör nämnas om begreppen validitet och reliabilitet. Det som studeras i uppsatsen, en uppsättning abstrakta idéer om dimensioner av periferi, måste som ovan operationaliseras för att kunna göras användbara. Riskerna finns dock att det vid operationaliserandet uppkommer systematiska eller osystematiska mätfel. Systematiska mätfel innebär en låg grad av validitet, det vill säga att det som avses mätas inte mäts. Osystematiska mätfel innebär däremot en låg grad av reliabilitet. (Ibid., s. 55–59)

Reliabiliteten i studien som genomförts inom ramen för denna uppsats får sägas vara god. Den innehållsanalytiska delen av studien har dubbelkodats och uppvisat liktydiga resultat, likaså har de operationaliserade begreppen som beskrivits ovan uppvisat liktydiga resultat vid en andra anblick.

Validiteten tillförsäkras genom att en tydlig operationalisering av vad som avses mätas sker. De tre dimensionerna lämnas förvisso något vida för att lämna rum för tolkning, men detta sker inom vissa givna ramar.

3.1.4 Generaliserbarhet

Uppsatsens generaliserande ambitioner har vidrörts ovan. Då uppsatsen är av jämförande art så är det tänkbart att det under analysens gång går att finna samband eller mönster mellan analysenheterna. Detta kan vara nog så intressant, men det säger inget om orsak och verkan. Någon kausalitet går inte att utröna, då vidare forskning med förklarande ambitioner hade behövt göras. (Ibid., s. 27) Denna uppsats kan dock ligga till grunden för det fortsatta sökandet efter det möjliga kausala samband som kan tänkas existera, eller som visas vara barskenbart. Således blir ambitionen delvis att agera som språngbräda för fortsatt fördjupning inom ämnet.

3.1.5 Innehållsanalys

Vid en innehållsanalys är forskningsuppgiften att systematiskt beskriva ett visst textinnehåll. Beskrivningen kan vara av kvantitativ eller kvalitativ karaktär, med möjligheten att använda sig av en sorts hybrid där det förvisso sker någon form av kvantifiering som medföljs av mer kvalitativa tolkningar. (Boréus – Bergström, 2012, s. 50) et kvantifierbara som räknas, de så kallade kodningsenheterna kan vara förekomsten av vissa ord, men även sådant som metaforer, teman eller argument kan kvantitativt mätas. (Ibid., s., 52, s. 55) För en närmre precisering av dimensionerna så hänvisas till underavsnittet ”operationaliseringar”.

En kvantitativ innehållsanalys börjas med upprättandet av ett kodschema. I den aktuella uppsatsen kommer de kodscheman som presenteras nedan att användas.

Sverige		Dimension av periferi		
Förslag	Ekonomisk	Politisk	Kulturell	Icke applicerbar
1.				
2.				
3...				

Norge		Dimension av periferi		
Förslag	Ekonomisk	Politisk	Kulturell	Icke applicerbar
1.				
2.				
3...				

Dokumenterna behandlas alltså var för sig och varje förslag kategoriseras utefter de tre dimensionerna av periferi som beskrivits ovan. Tanken är att varje dokument kommer att uppvisa en viss kvantitet av till exempel förslag som har en ekonomisk dimension och att dessa sedan kan jämföras med varandra för att påvisa kvantitativa skillnader. Givetvis medför en kodning av textstycken vissa svårigheter i det fall då uppsatsen enbart skrivs av en individ. I ett försök att tillförsäkra sig om att kodningen har skett konsekvent har dubbelkodning använts. Detta innebär att materialet har kodats två gånger (två gånger per dokument) vid olika tillfällen för att försäkra sig om att kodningen vid de båda tillfällena i alla väsentliga avseenden överensstämmer. (Ibid., s. 56) I de fall förslagen inte passar in i ovan konstruerade kodscheman kommer de helt enkelt att kategoriseras i en fjärde kategori, ”icke applicerbar” och inte utgöra en del av studien i analysen. Det kan tänkas röra sig om förslag som är bi-förslag till andra eller förslag som är förvaltningstekniska, exempelvis om förändringar i skrivelser eller dylik. Detta för att möjliggöra en stringent jämförelse mellan de båda dokumenten.

Då det rör sig om en större mängd förslag kommer det fullständiga kodschemat att presenteras som en bilaga i slutet av uppsatsen, för att öka den forskningsmässiga transparensen.

3.1.6 Idéanalys

Den beskrivande idéanalysen går ut på att söka efter uttryck för vissa idéer i ett material. Vid analysen av ett material undersöks hur påståenden eller formuleringar i materialet överensstämmer med olika på förhand bestämda mätpunkter. Dessa mätpunkter kan bestå av olika dimensioner. (Beckman, 2005,

s. 52) I detta fall blir dimensionerna de ovan operationaliserade begreppen ekonomisk, politisk och kulturell periferi. Genom att göra nedslag i textmaterialet är förhoppningen att kunna utröna ifall det föreligger skillnader mellan dokumenten i idémässiga dimensioner i förhållande till hur periferin beskrivs. För att låna inspiration av Carol Bacchi rör det sig om att försöka utläsa hur problemet ”konstrueras”. Bacchi menar att regeringar ofta ses *reagera* på ett problem, medans vad de i själva verket gör är att genom lösningen på problemet skapa en viss typ av uppfattning om vad problemet innebär. (Bacchi, 2010, s. 2) Bacchis ansats är förvisso mer av diskursanalytisk karaktär, inspirerad av Foucault, vilket inte är syftet med denna uppsats. Men genom att försöka förstå sig på hur respektive dokument ”konstruerar” periferin torde en idémässig bild träda fram. För att konkretisera; om ett av dokumenten föreslår uteslutande ekonomiska lösningar på de problem som definieras kan det tänkas att det föreligger en stark idé om att periferin är av ekonomisk art. Genom att kategorisera de lösningar som föreslås torde det alltså gå att utröna någon form av ”syn” på hur dokumenten konstruerar periferin som antingen av ekonomisk, politisk eller kulturell.

Som nämnts så anlägger uppsatsen inget normativt perspektiv, däremot måste ställningstaganden göras om hur de idéer som undersöks i analysen skall förstås. Argument framförs om varför den analys som görs i det aktuella fallet är relevant eller riktig. (Beckman, 2005, s. 52) Dessa återkommer löpande under analysen.

3.2 Material

Materialet som har använts i uppsatsen kan lite grovt kategoriseras efter uppsatsens olika beståndsdelar.

I inledningen och bakgrunden har en rad källor i form av nyhetsartiklar, debattinlägg och liknande använts. Dessa har haft det enkla syftet att måla upp bilden av ämnet som relevant och aktuellt för sin samtid. Det är givetvis så att många av dessa artiklar har argumenterande och således normativa företecken, men detta bör i sammanhanget ses som en styrka snarare än en svaghet. De fångar ”tidsandan” och de politiska konfliktlinjer som återfinns. Således behöver de inte ses som objektiva anspråk på ”sanningen”.

I avsnittet rörandes teori har enbart tryckta källor använts. Dessa är skrivna av erkända forskare som inom olika områden verkat inom akademien. De har kunnat stötats och blötats av ett internationellt forskarsamfund och bör således anses vara tillförlitliga. Vidare är de inte av argumenterande normativ karaktär, vilket även det bör stärka deras tillförlitlighet. Metodavsnittet är även det tämligen odramatiskt i sitt användande av litteratur producerad inom akademien.

Gällande det empiriska materialet består detta som bekant av två separata dokument. Dessa är författade av den vid tidpunkten sittande norska regeringen och en svensk parlamentarisk utredning. Båda finns tillgängliga online och för allmän beskådan. Givetvis är dessa i någon mån mer normativa i sin natur, vilket är naturligt då det är politiska viljeförklaringar med syfte att staka ut en politisk

kurs. Detta är dock i sammanhanget sannolikt inte ett problem då det är just detta som uppsatsen ämnar undersöka.

3.2.1 Avgränsningar

Uppsatsen har i huvudsak undersökt två policydokument och således bortsett från de politiska partierna som återfinns i respektive land. Detta är en högst medveten avgränsning som dels har skett på grund av att en sådan uppsats helt enkelt hade varit alldeles för bred och omfattande. Det finns en hög risk att välja fler analysenheter hade gjort uppsatsen alltför spretig och således dels ohanterlig att genomföra men också av bristande vetenskapligt värde i slutändan. Då det rör sig om två förhållandevis omfattande dokument och då dessa beskriver omfattande politiska reformer så får de anses vara tämligen uttömmande och av lagom storlek för en uppsats på den här nivån.

Vidare har uppsatsen valt att undersöka två dokument från Sverige respektive Norge. Anledningen till valet av det förstnämnda är tämligen okontroversiellt då det utgör hemvisten för uppsatsförfattaren. Att däremot jämföra med Norge beror dock dels på det faktum att det är ett återkommande exempel i den allmänna diskussionen, samt i det svenska dokumentet, men även då Norge och Sverige i många avseenden är lika gällande statskick. Båda är parlamentariska demokratier med tämligen omfattande välfärdssystem och i många avseenden en nära historia till varandra. Jämförelser länderna emellan borde således gå att motivera tämligen okontroversiellt. Det kan tänkas att jämförelser med andra grannländer till Sverige hade varit fruktsamt, men dessa ligger utanför uppsatsen omfattning.

4 Analys

Varje dokument beskrivs först övergripligt för att ge en övergripande bild om den kontext som det skapats i. Därefter redogörs för den innehållsanalytiska och idéanalytiska processen var för sig. Den innehållsanalytiska sker genom presentationen av de resultat som kodningen har gett i form av en sammanställd tabell med en kortare förklaring. De idéanalytiska nedslagen är något mer uttömmande då de syftar till att ge en nyanserad helhetsbild av dokumenten. Slutligen ges en kort sammanfattning av de framträdande drag som har observerats i respektive dokument.

4.1 För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

4.1.1 Inledning

Den 25 juni 2015 beslutade den då sittande socialdemokratiskt ledda regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utreda och presentera förslag på politiska åtgärder för att försäkra en långsiktigt hållbar landsbygds politik i Sverige. Samtliga politiska partier fanns representerade i kommittén.

Kommittén lämnade sitt slutbetänkande i januari 2017 och presenterade däri 75 konkreta förslag på förändringar inom den svenska landsbygds politiken. Över 288 sidor kontextualiseras och nyanseras förslagen, förslag till svenska förordningsförändringar lämnas och kommitténs arbetsgång beskrivs. Slutligen sker en analys över tänkbara konsekvenser som förslagen väntas få på olika aktörer och inom diverse områden.

Betänkandet innebar inga politiska förpliktelser utan hade i uppgift att ta fram fakta och analysera dessa, för att därefter lägga politiska förslag. Det är alltså ett sätt för regeringen att förbereda inför planerade politiska förslag som riksdagen sedan fattar beslut om.

4.1.2 Innehållsanalys

Nedan framställs det sammanfattande resultatet för innehållsanalysen. Förslagen sorterar in efter dimension och några generella kommentarer om dessa presenteras. För ytterligare detaljer hänvisas till bilaga 1.

Sverige		Dimension		
Förslag	Ekonomisk	Politisk	Kulturell	Icke applicerbar
Totalt	27	30	2	22
Varav kombinationer	5 stycken ekonomisk + politisk			

Som framgår är det i huvudsak förslag som rör en politisk eller ekonomisk karaktär. Förslagen av ekonomisk karaktär avser dels hur staten kan se över och tillförsäkra riktade finansieringsåtgärder, men även hur sysselsättningsgraden och därigenom den ekonomiska aktiviteten kan höjas i landsbygdskommunerna. De politiska förslagen avser inte direkta ekonomiska transaktioner eller sysselsättningsskapande förslag utan handlar till större del om hur de uppgifter som staten ansvarar för, exempelvis infrastruktur och polisväsendet, skall förtydligas och upprätthållas. Inom dessa verksamhetsområden rör det sig dock om ett statligt huvudmannaskap varför landsbygdskommunerna blir beroende av den statliga administrationen utav dessa.

Två stycken förslag rör kultur. Ett syftar till att stärka kulturdeltagandet i landsbygderna i dialog med aktörer inom kultursektorn och det andra till att främja det civila samhällets roll i landsbygdsutvecklingen.

Förslagen som faller under kategorin ”icke applicerbar” är sådana som exempelvis rör förslag om att fastställa vissa digitaliseringsmål. Dessa är, om än implicit riktade mot landsbygden i detta betänkande, nationella mål snarare än specifikt landsbygdspolitiska. I övrigt är de kompletterande förslag till de ekonomiska och politiska.

4.1.3 Idéanalytiska nedslag

Kommittén formulerar tre övergripande perspektiv som centrala i sitt arbete med att sammanställa sina förslag (SoU 2017:1, s. 11):

- *”Likvärdiga förutsättningar för medborgarna att arbeta, bo och leva i landsbygderna.*
- *”Öka landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning på ett långsiktigt hållbart sätt”*
- *”Öka landsbygdernas möjligheter att bidra till en positiv utveckling av samhällsekonomin”*

Till det tillkommer det övergripande målet (Ibid., s.12):

- *”En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd”*

Arbeta, bo och leva framgår här som centrala begrepp i dokumentet. Landsbygden skall generera resurser genom sysselsättning för att finansiera välfärden och bidra till samhällsekonomin. För att kunna göra detta kräver det att folk kan leva och bo i landsbygden; det krävs bostäder och vissa välfärdstjänster som får folk att stanna kvar. En växelverkan råder där det huvudsakliga målet tycks vara att landsbygdskommunerna samhällsekonomiskt sett skall vara närande, inte tärande.

En kortare sammanfattning presenteras tidigt i dokumentet i vilken varje underrubrik knyter an till ett av rapportens övergripande kapitel; dessa behandlar vars ett tema, till exempel ”2. Näringsliv och företagande”. För tydlighetens skull behandlas de separat. Detta då en övergripande målbild presenteras i sammanfattningen, markerat i kursiv nedan, men kapitlet i sig själv innehåller djupare contextualisering.

4.1.4 *”En näringspolitik för Sveriges landsbygder”* (2. Näringsliv och företagande”)

“Landsbygdernas förutsättningar tas till vara för att skapa ett mångsidigt, konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv med god förmåga till förnyelse.” (Ibid., s. 13)

De förslag som sammanfattningsvis formuleras rör finansiellt kapital, stärkt småföretagande samt kunskapsutveckling hos statliga organisationer för bättre kunskap om förhållanden rörande företagande i landsbygderna. Likaså lyfts insatser för att öka tillgång på arbetskraft och frigöra kapital för det lokala näringslivet så att produktionsvärden kan stanna och återinvesteras vilket leder till stärkt produktionsförmåga hos lokala näringsidkare och därigenom nya och bevarade arbetstillfällen. (Ibid., s. 13–14) För landsbygdskommuner som anses ha ”extra stora utmaningar” föreslås extra satsningar i form av finansiering på cirka 500 miljoner kronor för exempelvis nedsättning av arbetsgivaravgifter eller avskrivning av studieskulder (Ibid., s. 15)

I själva kapitlet är det centrala temat föga förvånande ekonomisk tillväxt. Främjandet av civilsamhället nämns, men detta är så att det skall kunna bidra till tillväxt och utveckling. (Ibid., s. 61) Gällande ledarskap omnämns att statlig kontroll behövs för att säkerställa att näringsliv och företagande har goda villkor på landsbygden, men även för att formulera en övergripande och sammanhängande landsbygdspolitik. (Ibid., s. 62–63) En expansion av näringslivet syftar på att landsbygden i ökad utsträckning skall bidra till ”samhällsekonomin”, men även de nationella miljöpolitiska målen. (Ibid., s. 58, 61, 63) Det framgår att stora delar av de värden som skapas inom de näringar som i dagsläget finns och verkar på landsbygden sällan återinvesteras i det närområde som det uppstår i. (Ibid., s. 74). Likaså finner rapporten att mindre än 20 procent

av de statliga finansieringsinsatserna som utgick 2014 och 2015 via statliga finansieringsverksamheter gick till företag i landsbygds kommunerna. (Ibid., s. 77)

Särskilda satsningar i kombination med kompetensförsörjning ses som centrala för att ta tillvara på den ”outnyttjade potential” som finns för att skapa fler jobb och ökad sysselsättning (Ibid., s. 65–66) Att företagare i landsbygden har svårare att konkurrera och nå ut till nya marknader ses som ett allvarligt problem och särskilda innovationsstöd är tänkta att just öka konkurrenskraften och således stärka de lokala ekonomierna. (Ibid., s. 82, 90–91) Det nämns även att landsbygdens förutsättningar för utveckling och innovation skiljer sig från de täta och urbana miljöerna. (Ibid., s. 81)

4.1.5 ”Digitalisering och transportinfrastruktur ska bidra till landsbygdernas utveckling” (3. Digital kommunikation och transportinfrastruktur)

”Hela landet drar nytta av digitaliseringens möjligheter. En infrastruktur som säkerställer person- och godstransporter till medborgarna och näringslivet i landsbygderna.” (Ibid., s. 15)

De förslag som presenteras rör tillgång till digital kommunikation, en översyn av reseavdraget samt löpande konsekvensanalyser av förändringar rörande skatter, avgifter och avdrag inom det transportpolitiska området (Ibid. s. 16).

Att levnadsvillkoren på landsbygden skiljer sig från mer tätbefolkade områden blir tydligt gällande transportmedel. Att bilen är det primära transportmedlet och målkonflikten mellan miljöpolitik och en reformering av reseavdraget kan ses som exempel på detta. (Ibid., s. 108, 110, 114) Staten, genom länsstyrelserna, föreslår fortsatt förfoga över kompetensen rörande infrastrukturplanering och uppmanas ta tillvara på tillväxtpotentialen som finns på landsbygden genom strategiska investeringar i denna. (Ibid., s. 108, 110–111)

4.1.6 ”En kompetensförsörjning som säkerställer landsbygdernas behov av arbetskraft” (4. Kompetensförsörjning)

Utbildningssystemet säkerställer kompetensförsörjningen och ökar tillgängligheten till högre utbildning i hela landet. (Ibid., s. 17)

Genom att erbjuda högre utbildning även på landsbygden i kombination med nedsättningar av studiemedel är tanken att bibehålla högutbildad och kompetent personal på landsbygden för att säkra behovet av dessa inom näringslivet (Ibid., s. 17, 120, 132)

4.1.7 *“Samhällsplanering och bostadspolitik som ser till landsbygdernas behov”* (5. Samhällsplanering och bostadsbyggande)

”Bosättning i landsbygderna underlättas.

En samhällsplanering som underlättar landsbygdernas utveckling.” (Ibid., s. 18)

Förslag som syftar till att stimulera byggande genom minskade begränsningar föreslås, likaså ”byggbonusar” till kommuner som bygger bostäder (Ibid., s. 18, 142)

Kommittén tar upp att i kommunala översiktsplaner uppstår inte sällan intressekonflikter mellan stad och land när tätbebyggelsen skall expandera. En ökad involvering av civilsamhället i samhällsplaneringen föreslås då kommittén i sina dialogmöten hörsammat kritik mot att riksintressen ofta begränsar möjligheten till utveckling av landsbygden. (Ibid., s. 137, 138) Samtidigt föreslås att statliga lån till ökat byggande förmedlas av SBAB, med följd av ett ökat statligt engagemang. (Ibid., s. 144)

4.1.8 *”En förbättrad tillgång till service, välfärd och kultur i landsbygderna”* (6. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur)

”God tillgång till kommersiell service.

Likvärdig tillgång till vård, skola och omsorg oberoende av bostadsort.

Likvärdiga möjligheter att utöva och uppleva kultur oberoende av bostadsort.”
(Ibid., s. 19)

Staten föreslås ta ett större ansvar för kommersiell service, välfärdstjänster och kulturutbud, samtidigt som de specialdestinerade statsbidragen i ökad utsträckning görs generella. (Ibid.) Likaså föreslås staten fortsätta ha det yttersta ansvaret för att kommunerna erbjuder likvärdig samhällsservice genom att ansvara för att skapa ekonomiska förutsättningar och vid behov tillföra ekonomiska resurser. (Ibid., s. 161–162)

Kultur omnämns som något som kan skapa ekonomiska värden genom att bidra till attraktiva livsmiljöer. (Ibid., s. 164)

4.1.9 *”Staten ska bli mer närvarande i landsbygderna”* (7. Statens närvaro i landsbygderna)

”Staten är fysiskt närvarande i landsbygderna med arbetsplatser myndighetsservice och polis.” (Ibid., s. 20)

Att stoppa nedläggning av Arbetsförmedlingens kontor; införa maximal insatstid för polisärenden; inrätta en serviceorganisation som sköter Försäkringskassans, Skatteverkets och Pensionsmyndighetens uppgifter och samlokalisera denna med

Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Polismyndigheten; samt omlokalisera 10 000 statliga tjänster skall stärka statens närvaro på landsbygden. (Ibid.)

Genom en stärkt närvaro skall staten kunna på sikt bättre bidra till landsbygdernas utveckling och tillväxt (Ibid., s. 172) Den nya lokala serviceorganisationen som föreslås skall fortsatt vara statligt kontrollerad. (Ibid., s. 182)

4.1.10 "En tydligare styrning och samordning av landsbygdspolitiken" (8. Styrning och organisering av landsbygdspolitiken)

*"Att det i kommittéförordningen stadgas att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygden av sina förslag,
Att det i samband med regeringens gemensamma beredning av propositioner och andra regeringsbeslut införs en särskild bedömning av beslutens konsekvenser för landsbygderna,
Att vissa myndigheters och statliga bolags landsbygdspolitiska ansvar tydliggörs i myndigheternas instruktioner och bolagens ägardirektiv, och
Att det i varje län ska inrättas en strategisk och operativ samordningsfunktion, benämnd landsbygdsdelegation. Landsbygdsdelegationerna ska, inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag, samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken. Delegationerna ska ledas av landshövdingarna."* (Ibid., s. 21)

Ett inrättande av särskilda landsbygdsdelegationer som leds av landshövdingarna föreslås. Dessa skall stärka samverkan mellan olika myndigheters verksamheter för att bättre anpassa dessa till landsbygdernas behov och förutsättningar. Huvuduppgiften är att samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken. (Ibid., s. 205–206) Delegationerna skall dels bidra till en bättre samordnad styrning men även ge landsbygdspolitiken en starkare ställning i regeringskansliet. (Ibid., s. 209)

Det är värt att notera att kommittén förtydligar att den i sitt uppdrag enbart skall lämna förslag till just *statliga* åtgärder och därmed anser att frågor rörande huvudmannaskap inte ligger inom sitt område. (Ibid., s. 196)

4.1.11 "Bättre förutsättningar för civilsamhället att bidra till landsbygdernas utveckling" (9. Civilsamhället utvecklar landsbygderna.)

"Staten främjar det civila samhällets engagemang i landsbygdernas utveckling."
(Ibid., s. 22)

Aktiva civilsamhällesaktörer ses som centrala för att skapa "lokal identitet och attraktivitet". Genom att stärka bygdens identitet ökar attraktionskraften, något

som kan leda till inflyttning. (Ibid., s. 211) Kommittén tar även upp att i vissa fall har lokala civilsamhällesaktörer gått in och tagit över driften när exempelvis offentliga aktörer dragit sig tillbaka och att sådana insatser måste underlättas och främjas (Ibid., s. 213)

Lokala aktionsgrupper (LAG), partnerskap i vilka offentlig, privat och ideell sektor har jämbördigt inflytande ses som ett medel för att från statens håll ekonomiskt stödja lokalt ledd utveckling (Ibid., s. 214) Fler arenor i vilka offentlig sektor, näringsliv och den ideella sektorn kan mötas för erfarenhetsutbyten föreslås. (Ibid., s. 216) Bland annat ett nyinrättat forskningscentrum för regional- och landsbygdspolitisk forskning och kunskapsspridning. Tanken är att detta skall bidra till att centrala tjänstemän får större kunskap om landsbygdens förutsättningar och möjligheter, vilket på sikt väntas ge ökade samhällsekonomiska positiva effekter. (Ibid., s. 233)

Kommittén framhåller att det finns "... stora möjligheter för landsbygderna att utvecklas. Exempelvis finns där ett vitalt näringsliv med höga produktionsvärden". (Ibid., s. 227)

4.1.12 "*Kostnader och finansiering av kommitténs förslag*" (10. Konsekvenser av kommitténs förslag)

Kommittén menar att åtgärderna syftar till att stärka utvecklingskraften i landsbygderna och skall ses som en helhet. (Ibid., s. 23) Kommittén är tydlig med att något förslag om förändring av ansvarsfördelning när det gäller det övergripande ansvaret för landsbygdspolitiken inte föreslås, då detta som tidigare nämnt inte ingått i kommitténs uppdrag. (Ibid., s. 234). Däremot föreslås kommunernas ekonomiska handlingsutrymme öka genom att omvandla riktade statsbidrag till generella sådana, vilket är tänkt att stärka det kommunala självstyret ur en ekonomisk aspekt. (Ibid.)

4.1.13 Sammanfattning

Den kontextualisering som skett ovan överensstämmer i stort med den kvantitativa innehållsanalysen. I huvudsak ses landsbygden som en ekonomisk och politisk periferi. I den mån kultur nämns så sker detta i relation till ekonomisk vinst. Kulturen kan göra kommunen mer attraktiv för inflyttning och därmed etablering av näringsverksamhet. Undantaget sker måhända gällande transportfrågor, där landsbygdens behov av bilen som transportmedel inte anses vara underordnad den nationella miljöpolitiken. En förståelse för den skillnad som återfinns i periferin gällande levnadsvillkor uttrycks.

För att knyta an till det teoretiska stoffet så talade Rokkan om avstånd, skillnad och beroende. Det är uppenbart att det råder avstånd mellan landsbygden, periferin, och centrumet ur ett politiskt maktperspektiv. Kommittén föreslår åtgärder som syftar till att öka förståelsen för landsbygdens unika predikament

hos centrala beslutsfattare, liksom tillförsäkra att landsbygden i större utsträckning får politisk representation vid till exempel i regeringskansliet. Detta implicerar att detta saknas eller anses vara bristfälligt i dagsläget.

Avseende beroende är det tydligt att förslagen i stor utsträckning kan anses öka periferins beroende av centrumet. Genom att utöka de ekonomiska transaktionerna som går från centrumet till periferin ökar periferins beroendeställning. Samtidigt är ett ständigt återkommande tema att just försöka öka den ekonomiska aktiviteten i periferin för att bidra till samhällsekonomin. På sikt är måhända tanken att frigöra periferin från den ekonomiska beroendeställningen till centrumet, men centrumet kontrollerar fortfarande de finansiella och ekonomiska institutionerna som kontrollerar exempelvis tullar och tariffer. Således blir det i slutändan en vinst för centrumet i dubbel bemärkelse, dels minskar det ekonomiska utflödet till periferin samtidigt som det ekonomiska inflödet ökar.

4.2 Ta heile Noreg i brug – Distrikts- og regionalpolitikken

4.2.1 Inledning

Den 1 mars 2013 lämnar den vid tillfället sittande regeringen i Norge en vitbok till det norska Stortinget. Vitboken gällde den norska ”distrikts- og regionalpolitikken”, löst översatt den norska landsbygdspolitiken. En vitbok (Meld. St – Melding til stortinget) är inom den norska politiken ett dokument från regeringen till Stortinget (motsvarande den svenska riksdagen) rörande ett ämne som regeringen vill att stortinget diskuterar men som inte innehåller konkreta politiska beslut. (Regjeringen) Ibland används de som underlag vid fattandet av framtida politiska beslut.

Vitboken behandlades i det norska stortinget den 6 juni 2013 och mynnade ut i ett fåtal politiska förslag, bland annat på en reform av det norska kommunsystemet. (Stortinget A) (Stortinget B)

4.2.2 Innehållsanalys

Nedan framställs det sammanfattande resultatet för innehållsanalysen. Förslagen sorteras in efter dimension och några generella kommentarer om dessa presenteras. För detaljer hänvisas till bilaga 2.

Norge		Dimension		
Förslag	Ekonomisk	Politisk	Kulturell	Icke

				applicerbar
Totalt	9	16	0	1
Varav kombinationer	5 stycken ekonomisk + politisk			

Som framgår är det i huvudsak förslag som rör en politisk karaktär i detta dokument. De förslag som är av en ekonomisk dimension handlar om att säkra framtida ekonomisk fortlevnad genom att bland annat prioritera den kommunala ekonomin, utveckla lokala samarbeten mellan regionala och lokala aktörer samt

Förslagen som har kategoriserats som politiska rör i stor utsträckning att säkra tillgången till hög vidareutbildning i hela landet. Även förslag rörande främjanden av samarbeten på lokal och nationell nivå nämns. Utspridning av statliga arbetsplatser uttrycks också.

Det förslag som anses vara icke applicerbara i vår tredelning rör skapandet av en internetportal. Detta får ses vara av mer allmän karaktär, varför det inte passar in i kodschemat.

Gällande infrastruktur så nämns det i ett förslag att det avses att satsas på höghastighetsbredband även i ekonomiskt lågaktiva områden. Detta bör tolkas som en särriktning mot landsbygden.

4.2.3 Idéanalytiska nedslag

Den norska vitboken presenteras även den kapitelvis, men förhåller sig något kortare då dokumentet är ungefär hälften så långt som det svenska. Kapitel 1 och 2 kommer att behandlas gemensamt. Detta då kapitel 2 till stor del innehåller information som inte ligger inom ramen för vad denna uppsats syftar till att undersöka. Kapitel 10 granskar inte heller då det rör politiska, utdaterade utfästelser om finansiering av förslagen.

4.2.4 1. Regionar i balanse og konkurranse; 2. Norske regionar i globalt samkvem.

”Regjeringa vil ta heile Noreg i bruk”

Den generella avsiktsförklaringen som inleder det första kapitlet beskriver hur den norska regeringen vill bygga och förvalta landet, för framtida generationer, med en aktiv landsbygdspolitik. De praktiska problemen kommer att ändra karaktär, men visionen om goda levnadsvillkor i hela landet är beständig, som det uttrycks. (Meld. St. 13 (2012–2013), s. 9)

Genom att utnyttja både de mänskliga- och naturresurser som finns är ambitionen att skapa största möjliga värde för hela nationen, säkra likvärdiga levnadsvillkor och ge samtliga invånare möjligheten att bosätta sig var de vill. Den spridda och glesa befolkningstätheten ses som en central del i den ”norska

särarten”, som följer av ett djupt historiskt och kulturellt arv som regeringen ämnar förvalta. Möjligheten till att kunna leva och bo utanför storstäderna ses som en självklar frihet och avgörande för att upprätthålla det bosättningsmönster som idag finns i landet och som tillförsäkrar en balanserad utveckling mellan landets olika regioner. (Ibid.)

Formuleringen om att utnyttja såväl de mänskliga resurserna som naturresurserna som finns i landet för att skapa nationellt värde återkommer. Landsbygdspolitiken ses här som en central del i denna ambition, där såväl större som mindre regioner är lika viktiga. Genom att levnadsvillkoren är goda i hela landet möjliggörs också landsbygdspolitiken. Ekonomisk sysselsättning är det som finansierar de offentliga välfärdstjänsterna och möjliggör att dessa kan finnas i hela landet. (Ibid.) Så

Ett problemområde som uttrycks är att de högkvalificerade jobben koncentreras vilket på sikt leder samhällsekonomiska kostnader, då inte hela landets resurser utnyttjas till fullo. Andra näringar riskerar att bli lidande om alla högkvalificerade arbetstagare återfinns på samma plats. Humankapitalet beskrivs som den enskilt viktigaste källan till skapandet av tillväxt och ekonomiskt välstånd. Därför ses det som ett oerhört viktigt mål att en hög sysselsättningsgrad i hela landet är viktigt, samt att humankapitalet är fördelat över hela landet. (Ibid., s. 10) Genom att utveckla lokala samarbetsformer och stötta utveckling lokalt främjas näringslivet och innovationskraften i hela landet (Ibid., s. 12) En utspridning av statliga arbetsplatser uttrycks som önskvärd, då dessa bidrar till regional tillväxt och har en positiv inverkan på det lokala näringslivet där de blir placerade. (Ibid., s. 13)

Beskrivningen av det glesa och utspridda bosättningsmönstret uttrycks ånyo som en central del av den norska ”särarten”. Däremot uppmärksammas att landsbygden har andra ekonomiska förutsättningar än tätorterna. Att samarbeta med att skapa attraktiva civilsamhällen, utbyggnad av digital såväl som traditionell infrastruktur, flexibla utbildningsformer och att underlätta för möjligheten att kunna arbeta på distans ses som viktiga åtgärder för att möjliggöra att invånare skall kunna leva och arbeta även på landsbygden. (Ibid., s. 11)

Det huvudsakliga ansvaret för att säkra en likvärdig välfärd i hela landet ligger på kommunerna och det uttrycks finnas en bred politisk samsyn kring att så skall vara fallet. Flera faktorer samspelar för att ge kommunerna det handlingsutrymme som krävs för att de skall kunna fullfölja denna uppgift, exempelvis utjämnande intäktssystem mellan kommunerna. Att prioritera den kommunala ekonomin ses som instrumentellt för att upprätthålla landsbygdspolitiken. (Ibid.)

En annan faktor som utmålas om central är de regionalt differentierade arbetsgivaravgifterna som landet införde 2007. Likaså nämns begrepp som ”digital allemansrätt” för att ge en målande bild om hur en utbyggd digital infrastruktur möjliggör för levnadsvillkor över hela landet. (Ibid., s. 12)

4.2.5 3. Attraktive lokalsamfunn

Tillvaratagandet på lokale eldsjålar og den ideella sektorn ses som en viktig komponent i landsbygdspolitikken. (Ibid., s. 42) Dæremot er det kommunerna som lyfts som den viktigaste aktøren for å skapa økonomisk tillvåxt, arbeidstillfållen og mjliggra en levande lokaldemokrati. (Ibid., s. 43) Med hjelp av kommunale og regionale s kallade nringsfonder har kommunerna mjligghet å bist det lokale civilsamhålet. D kommunerna forfagar ver dem mjliggres en hg grad av fleksibilitet. (Ibid., s. 44) Vidare ges kommunerna kompetensstrkende insatser i form av vidareutbildning og kompetensutvekkling, for å kunna fortstta hlla en hg professionell standard. (Ibid., s. 45) Kommunen er som tidigare nmnet den hovudsaklige aktøren som i ett frste led skall lse landsbygdens politiske problem. At lsandet av det offentlige oppgifter br frlgges p lgste mjligge niv er en etablert prinsip (Ibid., s. 53) Visserligen er kommunerna, framforalt de mest glest befolkede, beroende av statlige økonomiske utjmningsystem. (Ibid.) Likas har staten ftt ta ett hovudmannskap for å stimulere bostadsbyggingen i visse kommuner. (Ibid., s. 49) Bristen p kvalifisert og vluttildet arbeidskraft p landsbygden lses delvis gjennom at kommunerna anstller hgutildet personal innen vrdriftene for å garantere en hgkvalitativ vrd som dessuten i strre utstrkning arbeider preventivt. (Ibid., s. 56)

4.2.6 4. Infrastruktur, transport og kommunikasjonsteknologi

Gennem at opprtthlle gode forbindelser i form av en utbygd infrastruktur i hele landet kan mindre orter "kopplas sammen" med strre og ge økonomiske synergieffekter. Goda forbindelser mjliggr for medborgere å bo i nrheten av ttorter utan å tvunget bo i dem. Dette minsker dels trykket p ttorten og bidrar til en utvekkling av kringliggende orter. (Ibid., s. 59–63) ven den digitale infrastrukturen ses som ett viktig instrument i landsbygdspolitikken. Gennem at tillfrskre landsbygden og de periferne områdene hghastighetsoppkopplingar mjliggres bosttende og entreprenrskap ven dr. (Ibid., s. 63–65)

4.2.7 5. Rammevillkr for ein aktiv distrikts- og regionalpolitikk

Den regionalt differensierte arbeidsgivaravgiften terkommer som det viktigaste verktuyet for å gynne foretagende og økonomisk tillvåxt p landsbygden. Områdene med lg befolkningsmngd gynnas srskilt av dette, d den lokale økonomien stimuleres og invånere i strre utstrkning vljere å stanna kvar. (Ibid., s. 70) Regionale partnerskap dr lokale aktrer frm ulike sektorer samvirker benmnes ven som en viktig komponent. Dæremot er det inte staten, utan kommunerna som skall vara drivende i dessa, ngot staten har lagt stor vikt vid. (Ibid., s. 74)

4.2.8 6. Innsats for næringsutvikling og verdiskapning

Riktade bistånd från staten används för att stötta de näringsverksamhetsområden som är i behov av dessa, exempelvis omnämns att mer än hälften av det ekonomiska stödet som utgick gick till jordbrukssektorn 2012, året innan vitboken författades. (Ibid., s. 80) Vidare är de differentierade arbetsgivaravgifterna inte gratis och även dessa betalas via statliga stöd. (Ibid.) Utvinning av råvaror och lantbruk uppges vara de viktigaste näringarna på landsbygden och i de mer perifera områdena och fiskenäringen omnämns särskilt. (Ibid., s. 83) Precis som med de regionala partnerskapen är kommunerna den centrala aktören inom näringslivsområdet på den lokala nivån. Genom bättre lokalkännedom anses dessa bättre kunna utarbeta lösningar som är anpassade för lokala förutsättningar och de ges stora friheter i hur de disponerar det ekonomiska stöd de får. (Ibid., s. 86–88)

4.2.9 7. Kompetenseheving i arbeidsmarknaden

Behovet av högre vidareutbildning har redan nämnts i tidigare kapitel genom efterfrågan på högkvalificerad arbetskraft. Genom tidigare nämnda satsningar på ”digital allemansrätt” ses möjligheter i att erbjuda vidareutbildning via internet. Samtidigt nämns behovet av lokala kommuner att tillhandahålla exempelvis studielokaler. (Ibid., s. 99–101)

4.2.10 8. Politikk for område med særlege utfodringar og potensial

Natur- och kulturarv nämns som värdeskapande och viktiga i förmågan att bidra med turistnäring. (Ibid., s. 105, 107–110) I särskilt utsatta områden tas statliga insatser för att underlätta omställningar i näringslivet genom exempelvis omställningsstöd för uppsagd personal. (Ibid., s. 111)

4.2.11 9. Statleg lokaliseringpolitikk

Kapitlet tar upp det tidigare nämnda statliga ansvaret att decentralisera sina arbetsplatser, något som möjliggörs med hjälp av bland annat den digitala infrastrukturen. (Ibid., s. 125–130)

4.2.12 Sammanfattning

Den norska landsbygdspolitiken betonar det kulturella egenvärdet av en levande landsbygd. Periferin som kulturellt åtskild från centrumet anses ha ett stort egenvärde och utgöra en viktig del av den norska ”särarten”. I den bemärkelsen ses avstånd mellan centrum och periferi i det närmaste som något positivt. Ekonomiskt beroende av centrumet från de perifera områdena är förvisso ett

faktum då staten finansierar stora delar av de åtgärder och program som finns, men det politiska beroendet tycks det finnas en uttalad ambition om att i vart fall minska. Beslut anses med fördel fattas på lägsta möjliga nivå och de lokala aktörerna har stort inflytande men även motsvarande ansvar.

5 Slutsats och diskussion

Att det råder skillnader mellan de båda ländernas syn på landsbygdspolitiken och landsbygden som perifer framgång. Sverige ger uttryck för en mycket mer materiell syn på landsbygden där fokus ligger på att skapa sysselsättning och ekonomisk aktivitet för att denna skall dels kunna finansiera sin egen välfärd, dels bidra till den totala samhällsekonomin. Styrningen utgörs ofta av ett ovanifrån-ner perspektiv, där staten har ett omfattande ansvar för utformning av politisk inriktning och direkt operativa åtgärder. I den bemärkelsen kan relationen nästan beskrivas som kolonial, där landsbygden ses som en ekonomisk och politisk periferi. Att staten tar en så pass aktiv och ledande roll innebär att landsbygden i högre grad blir beroende av dels ekonomiska medel, men även av politiskt beslutsfattande och kompetens. Den svenska landsbygdspolitiken tillmäter heller inget större egenvärde av en levande landsbygd. Visserligen skall landsbygden vara levande och aktiv för att attrahera arbetskraft, men även detta beskrivs kopplat till ekonomiska termer. Växelverkan mellan ekonomisk aktivitet och beroendet av lokal arbetskraft tycks vara det politiska primatet för den svenska landsbygdspolitiken.

Norge å andra sidan uppvisar en något annorlunda syn på sin landsbygd. Till att börja med så tillskrivs landsbygden ett inneboende värde som ett levnadssätt som är en del av den norska "särarten" och således ett kulturellt och historiskt arv värt att bevara. Vidare så råder det en helt annan syn på det politiska styret utav landsbygden. Staten har förvisso omfattande åtaganden i form av att driva på och se till att kommunerna har den politiska kompetens som krävs, men samtidigt så är det uttalade målet hela tiden att politiken skall ske på lägsta möjliga nivå. Kommunerna ges även inflytande i utformningen av politiken i till synes större grad jämfört med den svenska landsbygdspolitiken. För att knyta an till Rokkans typologi, som politisk periferi är det politiska målet att minska beroendet av centrumet, likaså ses den kulturella särarten som något positivt. Det skall dock nämnas att även i Norge så är landsbygden en ekonomisk periferi i beroendeställning. Statliga bistånd till exempelvis jordbruket samt statliga kostnader för att finansiera den hyllade differentierade arbetsgivaravgiften kan inte underskattas.

5.1 Framtida forskning

Uppsatsen belyser att det sannolikt råder ett samband mellan hur synen på landsbygden ser ut och hur den faktiska politiken utformas. Dock har enbart idéanalytiska nedslag gjorts och något kausalt samband kan därför inte redovisas. Att försöka utröna om ett sådant kausalt samband faktiskt finns eller inte vore en forskningsuppgift som hade varit en naturlig fortsättning på denna studie. Likaså hade ytterligare forskning med intervjuer, självskattningar och andra tänkbara mätmetoder kunnat användas för att i närmre detalj undersöka centrala aktörer och hur de påverkar synen på landsbygden och i förlängningen politiken. Det råder med andra ord ingen brist på möjliga forskningsfrågor som kan tänkas springa ur det bidrag som denna uppsats lämnar.

6 Källor

Litteratur

Bacchi, Carol, 2010. *Foucault, Policy and Rule: Challenging the Problem-Solving Paradigm*. Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet, Aalborg. Tillgänglig: <https://doi.org/10.5278/freia.33190049> [Elektronisk] Hämtdatum: 2019-08-15

Beckman, Ludvid, 2005. *Grundbok i idéanalys*. Stockholm: Santérus förlag.

Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2012. ”Innehållsanalys”, i Bergström, Göran – Boréus, Karin (Red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Studentlitteratur: Lund, s. 49–91.

Lipset, S. – Rokkan, S., 1967. *Cleavage structures, party systems, and voter alignments: An introduction*. Sida 1-64 i Lipset & S. Rokkan (eds.) *Party System and voter alignments: Cross-national perspectives*. London & New York: Free Press.

Stein, Rokkan – Urwin, Derek W., 1983. *Economy, territory, identity – Politics of West European Peripheries*. Sage Publications Ltd.

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2016. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Stockholm: Liber.

Offentliga handlingar

Meld. St. 13 (2012–2013). Ta heile Noreg i bruk. Distrikts- og regionalpolitiken [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20122013/id715615/sec1> Hämtdatum: 2019-08-15

Regjeringen, Meldingar til Stortinget [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/> Hämtdatum: 2019-08-15.

SoU 2017:1. För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/01/sou-20171/> Hämtdatum: 2019-08-15

Stortinget A, Meld. St. 13 (2012–2013), Innst. 414 S (2012–2013)
[Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=56608> Hämtdatum: 2019-08-15.

Stortinget B, Løse forslag til saken. [Elektronisk] Tillgänglig:
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Lose-forslag/?p=56608> Hämtdatum: 2019-08-15.

Hemsidor

SAOB (Svenska Akademiens ordbok), Periferi. [Elektronisk] Tillgänglig:
https://www.saob.se/artikel/?unik=P_0633-0082.A201&pz=5
Hämtdatum: 2019-08-15.

United Nations, Urbanization. [Elektronisk] Tillgänglig:
<https://www.un.org/en/development/desa/population/theme/urbanization/index.asp>
Hämtdatum: 2019-08-15.

Media

Ander, Gunilla, 2018 “Partiernas löften till landsbygden i valspurten”.
LandLantbruk. Nyhetsartikel. 2018-09-09. [Elektronisk]
<https://www.landlantbruk.se/politik/partiernas-loften-till-landsbygden-i-valsipurten/> Hämtdatum: 2019-08-15.

Dagens Nyheter, 2019 “Skattekras slår hårt mot välfärd i glesbygden”.
Dagens Nyheter. Nyhetsartikel. 2019-03-13. [Elektronisk]
<https://www.dn.se/ekonomi/skattekras-slar-hart-mot-valfard-i-glesbygden/>
Hämtdatum: 2019-08-15.

Expressens Ledarredaktion, 2019 “Norge är ett avskräckande exempel, Annie
Löf”. Expressen. Nyhetsartikel. 2019-07-20. [Elektronisk]
<https://www.expressen.se/ledare/norge-ar-ett-avskrackande-exempel-annie-loof/?fbclid=IwAR1foCnc0ArXIXDgNlpukTo0Kogk413VvgRl3xzNqZllxD9qozbOQKTxHx8>
Hämtdatum: 2019-08-15.

Harning, Maria, 2017 “Norsk regionalpolitik inspirerar”. SVT Nyheter Jämtland.
Nyhetsartikel. 2017-06-07. [Elektronisk]
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jamtland/norsk-regionalpolitik-inspirerar>
Hämtdatum: 2019-08-15.

Johansson, Lena, 2018 “Slaget om landsbygden”. LandLantbruk.
Nyhetsblogginlägg. 2018-05-19. [Elektronisk]
<https://blogg.landlantbruk.se/enfotimyllan/slaget-om-landsbygden/> Hämtdatum:
2019-08-15.

Karlsson, Ida, 2017 “Norska landsbygden mår bättre än någonsin – utan olja”. Extrakt. Nyhetsartikel. 2017-02-22. [Elektronisk] <https://www.extrakt.se/norska-landsbygden-mar-bättre-an-någonsin-utan-olja/> Hämtdatum: 2019-08-15.

Nordström, Kjell A., 2017 “Värmland skräpyta 2050”. Sveriges Radio, P4 Värmland. Nyhetsartikel. 2017-01-23. [Elektronisk] <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=6613946> Hämtdatum: 2019-08-15.

Skillemar, Fredrik, 2016 “Svensk glesbygd dör – medan norsk blomstrar”. SVT Nyheter. Nyhetsartikel. 2016-09-26. [Elektronisk] https://amp.svt.se/nyheter/inrikes/politik-skillnaden-mellan-doende-svensk-glesbygd-och-norskt-decentraliserat-valstand?fbclid=IwAR2w_agpGYvq8ncfw8_hyQb2D-4MrL05fdYvctu0l2bHcFG-LRkYAddDtvo Hämtdatum: 2019-08-15.

Åsling, Marcus, 2019 “Regionala klyftor kan avgöra nästa valrörelse”. Mittmedia. Nyhetsartikel. 2019-07-10. [Elektronisk] <https://www.vlt.se/artikel/ledare-regionala-klyftor-kan-avgora-nasta-valrorelse> Hämtdatum: 2019-08-15.

7 Bilaga 1 – Kodningsschema Sverige

Sverige		Dimension av periferi		
Förslag	Ekonomisk	Politisk	Kulturell	Icke applicerbar
1.	x			
2.	x			
3	x			
4	x			
5	x			
6	x			
7	x			
8	x			
9	x			
10	x			
11	x			
12	x	x		
13				x
14		x		
15		x		
16				x
17				x
18		x		
19	x			
20	x			
21				x
22				x
23	x			
24				x
25		x		
26				x
27	x			
28		x		
29	x			
30		x		
31		x		
32	x			
33		x		
34	x			

35				x
36				x
37		x		
38	x			
39	x			
40		x		
41		x		
42				x
43				x
44	x			
45		x		
46		x		
47				x
48	x	x		
49		x		
50				x
51			x	
52				x
53		x		
54		x		
55		x		
56		x		
57		x		
58	x	x		
59	x	x		
60		x		
61		x		
62				x
63	x	x		
64	x			
65		x		
66				x
67				x
68		x		
69				x
70				x
71			x	
72				x
73				x
74		x		
75		x		
Totalt	27	30	2	22
Varav kombi- nationer	5 stycken ekonomisk + politisk			

Förslagen finns i ”För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd” och återfinns löpande i dokumentet. De har i denna bilaga plockats ut och nummerats. Förslag 1), 2), 3) finns under punkt 2.3.1 (s. 75) i rutan ”Kommitténs förslag” i dokumentet. Förslag 4) under punkt 2.3.2 (s. 80) osv.

- 1) ALMI Företagspartner AB:s uppdrag om marknadskompletterande finansiering och rådgivning kompletteras med ett ytterligare fokus som riktas mot företag i de glesa och mycket glesa landsbygdskommunerna. I synnerhet ska de platsbundna näringarna och till dem relaterad näringsverksamhet uppmärksammas.
- 2) Det nationella utvecklingsbolaget Saminvest AB ges, genom instruktion i ägaranvisningarna, ett tydligare samhällsuppdrag att säkerställa att investeringar sker bland målgrupper, branscher och i geografiska områden där behovet av marknadskompletterande finansiering är som störst. Saminvest ska ta till vara erfarenheter från Inlandsinnovation och säkerställa investeringar i Sveriges sju nordligaste län. Representanterna i Saminvest styrelse ska utöver förvaltningskunskaper även ha kunskaper om näringslivsutveckling i såväl glesa som täta strukturer.
- 3) Saminvest AB ges i uppdrag att investera i företag för tillväxt och förnyelse av ekosystemtjänstproducerande verksamhet i syfte att främja en snabbare omställning till en fossilfri och biobaserad samhällsekonomi. Saminvest bör i detta uppdrag samverka med insatser inom EU:s struktur- och investeringsfonder, särskilt vad gäller investeringar i små och medelstora företag. Saminvests investeringar i tidiga skeden ska inte begränsas till innovativa miljöer.
- 4) Vinnova ges i uppdrag att ta fram arbetssätt för att skapa förutsättningar för innovationer för företag i landsbygderna genom att: Vidareutveckla sitt arbete med att nå ut med innovationsstöd via rådgivare och forskare som är närvarande i landsbygderna. Utveckla Vinnovas inkubatorprogram med att inrätta inkubatorer särskilt inriktade på uppsökande verksamhet mot solo, små och medelstora företag i landsbygderna. Särskilt stödja innovationer som utvecklar lösningar och produkter för en snabbare omställning till biobaserad samhällsekonomi.
- 5) Erfarenheterna från landsbygdsprogrammets nuvarande åtgärder med innovationsgrupper och europiskt innovationspartnerskap (EIP) tillvaratas och vidgas till fler näringar och företagande i landsbygder än nuvarande avgränsning. Landsbygdsprogrammets innovationssatsningar genomförs i samverkan med Vinnovas satsningar och satsningar inom EU:s regionalfondsprogram.
- 6) Jordbruksverket, i samråd med Skogsstyrelsen, Vinnova och Naturvårdsverket, ges i uppdrag att identifiera hur kommande

landsbygdsprogram kan bidra till omställningen till en biobaserad samhällsekonomi i linje med målen i Agenda 2030 samt målen om ett fossilfritt samhälle. Insatser i landsbygdsprogrammet ska även syfta till att stärka sambanden och utbytet mellan stad och land. Uppdraget ska inbegripa förslag till åtgärder samt uppföljning av dessa.

- 7) Svensk livsmedelstrategi ska ha som mål att öka den svenska livsmedelsproduktionen. Ett led i att nå ett sådant mål är att offentlig upphandling ska innehålla krav som motsvarar våra svenska miljökrav och regler för djurskydd.
- 8) Aktörerna som ska samarbeta genom regionala exportcentra och Visit Sweden får i uppdrag att genomföra riktade insatser för att hjälpa företag i landsbygderna, i synnerhet de glesa och mycket glesa landsbygderna, att öka sina exportandelar.
- 9) Ett paket med åtgärder, som förstärker varandra, ska riktas till 23 kommuner i norra och mellersta Sverige. I dessa kommuner har företagen särskilt svårt att utveckla sina företag på grund av långa avstånd och att man finns i en gles befolkade arbetsmarknadsregioner. Paketet ska omfatta de nya landsbygdsgenerella åtgärderna som vi föreslår i form av 100-procentigt utbyggd digital infrastruktur, ökad tillgång till högre utbildning, omlokalisering av statliga jobb samt innovations- och exportfrämjande insatser.
- 10) Dessa åtgärder kan kombineras med särskilda åtgärder riktade till de 23 kommunerna. Kommittén har identifierat en möjlig finansiering på cirka 500 miljoner kronor som kan avsättas i näringspolitiska och tillväxtfrämjande åtgärder i ett riktat paket. Det kan exempelvis handla om åtgärder som prövats i Norge i form av sänkta arbetsgivaravgifter och nedsättning av studielån.
- 11) Ett forskningscentrum inrättas för regional- och landsbygdsekonomisk forskning och för att utveckla och sprida kunskaper om entreprenörs- och företagsutveckling i landsbygder, i synnerhet i glesa och mycket glesa landsbygderna. Centrals kunskapsutveckling ska också öka medvetenheten om skillnader i kvinnors och mäns villkor för att driva och utveckla företag i landsbygderna. Ett viktigt mål är att skapa jämställda villkor för näringslivsutveckling.
- 12) Tillväxtverket ges i uppdrag att utreda möjligheten till, och utformningen av, en servicegaranti vid myndighetsutövning riktat till små- och medelstora företag.

- 13) Regeringen beslutar om ett nytt mål som innebär att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025.
- 14) Regeringen ser över förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation med huvudsyftet att avsevärt höja nivån för samhällsomfattande tjänster (SOT-nivån).
- 15) Statens digitala infrastruktur samordnas i enlighet med förslagen i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1).
- 16) Regeringen utreder hur digital infrastruktur kan organiseras som ett femte transportslag efter 2025.
- 17) Regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband med avvecklingen av kopparnäten.
- 18) Bredbandsforum ges i uppdrag att ansvara för att samordna en främjandeverksamhet för potentiella små nät i landsbygderna.
- 19) Regeringen anslår 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen för att myndigheten ska kunna fördela medel till länsstyrelserna för att fullborda bredbandsutbyggnaden. Inom ramen för anslaget har även Post- och telestyrelsen möjlighet att upphandla bredband till hushåll och företag som saknar uppkoppling.
- 20) Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021–2027 så att länsstyrelserna tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet.
- 21) Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag som till delar ska kunna anpassas till regionala utvecklingsstrategier, regionala bredbandsstrategier samt andra regionala förutsättningar.
- 22) Regeringen förtydligar de regionala bredbandskoordinatorernas uppdrag, så att det framgår att dessa utgör kontaktpunkt gentemot aktörerna som ingår en upphandling.
- 23) Regeringen bedömer vilka konsekvenser en förändring av skatter och avgifter inom det transportpolitiska området får för möjligheten att nå de landsbygdspolitiska målen.

- 24) Länsstyrelserna ges i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar i transportsystemet i planeringsunderlaget till länsplanerna för regional transportinfrastruktur.
- 25) Trafikverket ges i uppdrag att ange specifika objekt eller andra åtgärder i landsbygderna, som ska prioriteras i transportplaneringen på regional nivå.
- 26) Regeringen förtydligar att planeringen av enskilda vägar ska behandlas i länstransportplanerna.
- 27) Regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget. Utgångspunkten bör vara att avdraget ska vara avståndsbaserat.
- 28) Regeringen lägger fram förslag som underlättar samordningen av olika typer av persontransporter i landsbygderna.
- 29) Regeringen underlättar så att ideell och kostnadsdelande samåkning blir tillåten i landsbygderna.
- 30) Regeringen prioriterar landsbygderna vid testverksamhet och mer permanent införande av självkörande fordon.
- 31) Universitet och högskolor ges i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet.
- 32) Regeringen ser över indikatorerna inom resurstilldelningssystemet i syfte att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna.
- 33) Regeringen säkerställer att det finns utbildningscentra för högre utbildning i kommuner i FA-regioner utan högskola/universitet och med få lärcentra samt i kommuner som berörs av kommitténs näringslivspaket till kommuner med extra stora utmaningar.
- 34) Ett årligt statsbidrag införs för att landsbygderna ska kunna etablera och utveckla utbildningscentra för högre utbildning.
- 35) Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) får i uppdrag att följa upp och utvärdera satsningen på utbildningscentra.
- 36) Tillväxtverkets uppdrag om att utveckla riktlinjerna för regionalt kompetensutvecklingsarbete kompletteras, så att kompetensplattformarna utvecklas med huvudsyftet att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet.

- 37) Regeringen säkerställer regional spridning av utbildningsplatser i landsbygderna och beaktar kommitténs förslag om utbildningscentra i andra satsningar inom kunskapslyftet.
- 38) Regeringen uppmärksammar kravet om villkorad finansiering av platserna till yrkesvux i de glesa och mycket glesa kommunerna i landsbygderna.
- 39) Regeringen utreder om det ska bli möjligt att minska studieskulden för de som bor och är yrkesaktiva i de 23 kommunerna med extra stora utmaningar.
- 40) Boverket ges i uppdrag att utarbeta en vägledning för hur landsbygdernas värden och utvecklingsmöjligheter ska kunna redovisas inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen.
- 41) Regeringen tar initiativ till att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att underlätta landsbygdernas utveckling.
- 42) Regeringen säkerställer att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna i landsbygderna får avsedd effekt.
- 43) Regeringen gör en översyn av va-lagstiftningen i syfte att underlätta bostadsbyggandet och åtgärdandet av icke godkända avlopp i landsbygderna.
- 44) Regeringen utreder om långivning till boende i landsbygderna underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter i landsbygderna.
- 45) Boverket ges i uppdrag att utarbeta en nationell vägledning till kommunerna om hur ett serviceperspektiv kan tillföras den kommunala översiktsplaneringen. I arbetet med att ta fram en vägledning bör Boverket samverka med Tillväxtverket och länsstyrelserna.
- 46) Regeringen avvisar i beredningen av 2015 års postlagsutrednings betänkanden de förslag som innebär en försämring av postservicen i landsbygderna.
- 47) Kreditinstitutens ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering regleras i lagen (2010:751) om betaltjänster. Även företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonton med grundläggande funktioner, som uttag och insättning av kontanter.

- 48) Regeringen lägger fram förslag med syfte att anpassa det kommunala utjämningsystemet till ändrade förutsättningar samt gör en översyn av statsbidragen till kommunerna.
- 49) Regeringen tar initiativ som syftar till att öka kommunernas förmåga att rekrytera personal.
- 50) Statens kulturråd ges i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att bidra till att göra kulturen tillgänglig i Sveriges landsbygder.
- 51) Myndigheten för kulturanalys ges i uppdrag att analysera tillgänglighet och deltagande i kulturaktiviteter i Sveriges landsbygder. Kulturanalys ska utifrån sin analys ge förslag på åtgärder för att stärka kulturdeltagandet i landsbygderna. Kulturanalys ska genomföra sitt uppdrag i dialog med aktörer inom kultursektorn.
- 52) Arbetsförmedlingen stoppar planerade nedläggningar inom det lokala kontorsnätet till dess att konsekvenserna av nedläggningarna och av införandet av alternativa digitala kanaler för arbetssökande har utvärderats.
- 53) Krav på maximal insatstid ska införas för polisärenden där ingripanden ska ske omedelbart (prioritet 1-ärenden).
- 54) Regeringen bör kontinuerligt följa upp och säkerställa polisens lokala närvaro, inte minst i landsbygderna.
- 55) Den lokala serviceverksamhet som i dag utförs av Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten förs över och samlas i en ny organisation. Detta kan antingen ske genom att en ny servicemyndighet inrättas för uppgiften, eller genom att Statens servicecenter tillförs uppgiften. Där det är möjligt samlokaliseras Arbetsförmedlingens, Polismyndighetens och Migrationsverkets lokala serviceverksamhet med den nya organisationen.
- 56) Samverkan mellan de myndigheter vars lokala servicefunktioner bryts ut och den nya organisationen regleras i respektive myndighets instruktion.
- 57) Den lokala serviceorganisationen ska ha minst ett kontor i varje FA-region.
- 58) Kommittén rekommenderar att 10 000 tjänster vid statliga myndigheter i Stockholms FA-region under en 5 till 7-årsperiod omlokaliseras till FA-regioner i behov av statliga arbetstillfällen. Vid omlokaliseringen bör regeringen väga in tre förutsättningar:
- kommuner med en besvärlig arbetsmarknadsstruktur,

- kommuner som under en längre period fått minskat antal statligt anställda, och
 - kommuner som under en längre period haft en befolkningsminskning.
- 59) När en ny myndighet inrättas ska en lokalisering utanför storstadskommunerna alltid vara förstahandsalternativet.
- 60) I kommittéförordningen införs en skrivning om att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygdernas utveckling av sina förslag.
- 61) En särskild landsbygdsbedömning av konsekvenserna för landsbygderna av regeringens beslut införs.
- 62) Trafikverkets, Post- och telestyrelsens, Universitets- och högskolerådets, Tillväxtverkets, Statens jordbruksverks, Naturvårdsverkets, Polismyndighetens, Arbetsförmedlingens och länsstyrelsens landsbygdspolitiska ansvar tydliggörs i respektive myndighets instruktion.
- 63) I ägaranvisningarna till Almi Företagspartner AB och Saminvest AB ska dessa bolags samhällsuppdrag för kapitalförsörjning till näringslivet i hela landet förtydligas, i synnerhet vad gäller företag som är verksamma i glesa miljöer.
- 64) Regeringen ser över länsstyrelsernas finansiering i syfte att öka förvaltningsanslagets andel av finansieringen.
- 65) I varje län inrättas en strategisk och operativ samordningsfunktion, benämnd landsbygdsdelegation. Inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag ska landsbygdsdelegationerna i länet samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken.
- 66) I landsbygdsdelegationerna ska ingå representanter för Trafikverket, Post- och telestyrelsen, Tillväxtverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, länsstyrelsen och universitet och högskolor samt för kommuner och landsting/samverkansorgan. Andra myndigheter organisationer och sammanslutningar kan också ingå om landsbygdsdelegationerna finner det lämpligt.
- 67) Landsbygdsdelegationerna leds av landshövdingarna och biträds av varsitt sekretariat som länsstyrelserna ansvarar för. Landsbygdsdelegationernas uppgifter och sammansättning regleras i en särskild förordning.

- 68) Statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutvecklingen regleras i en särskild förordning.
- 69) Jordbruksverket får ansvar för att på nationell nivå främja och följa upp arbetet med att nå de av riksdag och regering fastställda målen för landsbygdspolitiken.
- 70) Jordbruksverket ska på nationell nivå främja och samordna Trafikverkets, Post- och telestyrelsens, Universitets- och högskolerådets, Tillväxtverkets, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analysers (Tillväxtanalys), Verket för innovationssystem (Vinnova), Naturvårdsverkets, Havs- och vattenmyndighetens, Boverkets, Polismyndighetens, Arbetsförmedlingens, Statens kulturråds och länsstyrelsens arbete med de nationella målen för landsbygdspolitiken.
- 71) För att stödja studieförbundens verksamhet i landsbygdsområden förstärker regeringen under en längre tidsperiod bidraget till Folkbildningsrådet. Syftet med förstärkningen är att främja det civila samhällets roll i landsbygdsutvecklingen, i synnerhet för att unga personer samt personer med invandrarbakgrund ska få bättre möjligheter och förmåga till att delta i lokalt föreningsliv och lokal samhällsutveckling. Jämställdhetsmålet om att kvinnor och män ska ges samma möjligheter att vara aktiva medborgare ska särskilt beaktas.
- 72) Regeringen uppdrar till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor att utreda på vilket sätt de statliga bidragen till folkbildningen i ökad omfattning kan styras till landsbygdsområden för ovan angivna syften. Uppdraget bör utföras i samråd med Folkbildningsrådet, ungdomsorganisationer med verksamhet i landsbygder och organisationer som arbetar med integration i landsbygdsområden.
- 73) Regeringen uppdrar till Jordbruksverket att stödja samordning och utveckling av nätverk mellan landsbygdsutvecklare anställda i kommuner och regioner. Syftet är att dessa tjänstemän, som oftast är ensamma i sin yrkesroll i sin kommun eller region, ska ha möjlighet till erfarenhetsutbyte, samarbete och utveckling av arbetssätt. Det gäller i synnerhet hur offentlig sektor samverkar med civilsamhällets organisationer i frågor som rör lokal landsbygdsutveckling.
- 74) Lokalt ledd utveckling med leadermetoden tillämpas rikstäckande. Det ska ske antingen genom EU:s investeringsfonder, om den möjligheten fortsättningsvis ges, eller som en förstärkt del av statens anslag för regionalt tillväxtarbete.

75) Regeringen utvidgar sin överenskommelse med civilsamhälles organisationer. Överenskommelsen ska gälla utveckling av kunskaper och arbetsätt för landsbygdsutveckling. För att ta till vara samordningsvinster med Jordbruksverkets övriga samordnande roll för en sammanhållen landsbygds politik får myndigheten ansvar för att driva överenskommelsens sekretariat.

8 Bilaga 2 – Kodningsschema Norge

Norge		Dimension av periferi		
Förslag	Ekonomisk	Politisk	Kulturell	Icke applicerbar
1		x		
2	x			
3	x	x		
4	x	x		
5		x		
6	x			
7	x			
8		x		
9	x			
10	x	x		
11				
12				
13		x		
14				x
15		x		
16		x		
17		x		
18		x		
19				x
20	x	x		
21		x		
22				
23		x		
24	x	x		
25		x		
Totalt	9	15	0	3
Varav kombi- nationer	5 stycken ekonomisk + politisk			

Förslagen finns i ”Ta heile Noreg i Brug – Distrikts- og regionalpolitikken” och återfinns löpande i dokumentet. De har i denna bilaga plockats ut och numrerats. Förslag 1) finns i början av kapitel 3, ”Attraktive lokalsamfunn”, efter meningen ”Regjeringa vil” (s. 41). Varje sådan viljeförklaring utgör ett eget förslag och är numrerat därefter.

1. Styrkje kapasitet og kompetanse i kommunan for å ta vare på eldsjeler og lokalt engasjement i det lokale samfunnsutviklingsarbeidet
2. Styrkje det langsiktige arbeidet med lokal samfunns- og næringsutvikling gjennom å stimulere til meir samarbeid mellom regionale og lokale aktørar
3. Framleis prioritere kommuneøkonomien og føre vidare dei regionalpolitiske ordningane i det kommunale inntektssystemet
4. Følgje opp perspektivet om kopling av arbeidsmarknader i framtidige prosessar med Nasjonal transportplan
5. Vurdere bruk av tilskot også i åra framover for å stimulere til utbygging av breiband med høg kapasitet i små marknader
6. Føre vidare den geografisk differensierte arbeidsgjevaravgifta og dagens kompensasjonsordningar
7. Føre vidare eit stort verkeområde for investeringsstøtte
8. Vurdere forenklingar i det distriktpolitiske verkeområdet og alternative måtar å fordele dei distrikts- og regionalpolitiske verkemidla på
9. Føre ein offensiv innsats for verdiskaping og sysselsetjing i heile landet
10. Sikre gode rammevilkår for dei ressursbaserte næringane
11. At verkemiddelaktørane i større grad skal arbeide proaktivt, særleg i dei områda der utfordringane er størst
12. At verkemiddelaktørane sitt distriktpolitiske oppdrag skal gå fram endå tydelegare overfor norske og utanlandske gründerar og investorar
13. Vidareutvikle den landsomfattande infrastrukturen for innovasjon og nyskaping
14. Etablere ein internettportal der all gründerrelevant informasjon er samla
15. Føre vidare ein spreidd struktur for høgare utdanning
16. Leggje til rette for godt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonar, næringsliv og fylkeskommunar om regionalt tilpassa utdanningstilbod
17. Identifisere barrierane for etter- og vidareutdanning i små og mellomstore bedrifter med sikte på framtidige tiltak
18. Leggje til rette for eit godt system for desentralisert og fleksibel utdanning
19. Føre vidare arbeidet med å redusere fråfall i vidaregåande opplæring

20. Fremje ein politikk som møter utfordringane og potensiala i små arbeidsmarknader
21. Jobbe på lag med kommunane for å førebyggje konflikhtar og sikre ei berekraftig forvaltning av verdifulle naturområde utanfor verneområde
22. Føre vidare tiltakssona for Finnmark og Nord-Troms med om lag same samla innsats som i dag
23. Utvikle ein spesiell innsats for å betre kompetanse og nettverk, entreprenørskap og innovasjon i næringslivet i fjellområda
24. Arbeide for ei jamnare regional fordeling av statlege arbeidsplassar
25. Vidareutvikle ein statleg tenesteproduksjon, som i størst mogleg grad sikrar folk i alle delar av landet god tilgang på statlege tenester
26. At lokaliseringa av statlege arbeidsplassar skal medverke til å byggje opp profesjonelle fagmiljø også utanom dei større pressområda i landet